

Godište XI. br. 2(24)/2012.

Gospa karmelska

Dragi župljani, već više godina nosim u sebi ideju da se i u Kruševu kao i mnogim drugim župama gdje se slavi kao patron župe prorok Ilija, slavi i Gospa karmelska. Naime, mnoge župe uz patron bilo jednog od ovih titulara slavi i onaj drugi. Ako je župa ili župna crkva posvećena Gospi karmelskoj, tada se slavi naglašeno u župi i sv. Ilija prorok. Ili, ako je župa posvećena proroku Iliji, tada se kao supatron ili uz Ilindan slavi i Gospa karmelska. Ilija je povezan s brdom Karmelom po svojoj spilji, po mjestu boravka, po prinesenoj žrtvi Bogu u borbi s Balom i njegovim svećenicima koji su prinosili Balu žrtvu.

Po tom istom brdu Blažena Djevica Marija u 12. stoljeću nazvana je „karmelska“. Kako je došlo do nazivala „karmelska“ opisat ću u ovom Kamenjku. Sve što ću govoriti o Mariji kao „Gospi karmelskoj“ ili „Karmelskoj Gospi“ govorit ću da bi sebi i vama približio Mariju koja se slavi kao

„karmelska“, a s idejom da i mi počnemo ujedinjeno slaviti dva „karmelska velikana“ BD Mariju i proroka Iliju.

Pa i sam položaj Kruševa kao brdske zaravni koja se izdiže iznad doline Neretve je slika Karmela, Ilijina i Marijina Karmela.

Uvjeren sam da su i prije župnici Kruševa maštali o ovoj ideji ali su bili spriječeni zbog mnoštva radova na poljima koja su se činila upravo početkom srpnja do Ilindana, a odnosili su se na Mostarsko blato; na kosidbu i rad oko sijena koji se događao upravo u ovoj vrijeme. Svaka pobožnost koja bi se organizirala bila je opterećena radovima u polju.

Prisjetimo se upravo iz tih razloga sve do prije nekoliko godina ni pred Ilindan u Kruševu nije bilo nikakve pobožnosti ni trodnevnice, ni devetnice, ni pohoda starim, bolesnim župljanima, sve se to pomicalo za mjesec dana kasnije za devetnicu Velikoj Gospi, kad su radovi na poljima i na Blatu umanjili.

Bilo bi hvale dostojno da se naša pobožnost ne umanjujući onu pred Veliku Gospu oživi i pred Ilindan, a tome bi vodilo slavljenje i čašćenje Blažene Djevice Marije „Gospe karmelske“.

Brdo Karmel

U knjizi o proroku Iliji „Prorok Ilija čovjek Božje“ ovako je napisano o Karmelu: „Kršćani, židovi i muslimani Karmel nazivaju «brdo proroka Ilije ili Ilijino brdo». To je brdo pobjede, trijumfa nad poganskim kanaanskim kultom.

Karmel i karmelsko brdo ima duboko značenje za katolike, posebno za karmelski red - karmelićane. Karmelski red dobio je naziv po brdu Karmelu. Samostan karmelski na Karmelu sazidan je, po predaji, na mjestu Ilijine spilje. Posvećen je Gospi karmelskoj - *Stella maris*. *Stella maris* - Zvijezda mora: u Ilijinu viđenju s brda Karmela, u viđenju malog oblaka koji se diže iz mora i najavljuje

Pogled s karmelskog brda prema Haifi. U prvom planu su vrtovi. Karmel i znači „plodna vrtna zemlja.

Ilijinu kišu, kršćanska pobožnost vidi sliku Marijinu, sliku djevice i Majke, koja rađa Spasitelja“.

Smještaj:

Brdski vijenac smješten je u sjevernoj polovici obalnog dijela uz Sredozemno more. Dužina mu je negdje oko 25 kilometara. Ispod njega smješten je grad i luka Haifa.

Značenje riječi Karmel: Prevedena na hrvatski riječ karmel znači – plodna vrtna zemlja. Upravo su takvi vrhunci i padine karmelskog gorja, nešto lijepo za oko, ugodno za pogled, mjesto gdje se može i danas naći mir duši i srcu.

Kad se govori o brdu Karmel, rado se govori o pojedinim njegovim vrhuncima. Svojata se da je na mnogim od njih bio, živio i djelovao prorok Ilija.

Kip Gospe karmelske u crkvi na brdu Karmelu.

Karmel je poznat od vremena proroka Ilije. Poslije ga spominju mnogi povjesničari. Na njega se poeo Pitagora kao na mjesto gdje je bliži onaj „koji misli na više stvari“.

Poput proroka Ilije na brdu Karmelu kao istaknutom brdskom lancu s kojega seže predivan pogled prema daljinama Sredozemnog mora prinosili su i Rimljani žrtve svojim poganskim bogovima.

U Kristovoj eri Karmel je bio odmah od početaka mjesto gdje su se povlačili u molitvu mnogi pustinjaci. Na njega su se sklanjali mnogi pustinjaci i u vremenima 13. stoljeća. Ovi su se okupili u zajednicu koja je živjela po pravilima sv. Alberta

jeruzalemskog biskupa i patrijarhe, a po brdu Karmelu prozvali su se Karmelićani.

Članovi karmelićanskog reda sami sebe nazivaju „braćom i sestrama naše Gospe od gore Karmela“ i kao osobitu karizmu gaje povezanost između kontemplativne molitve i akcije.

Na Karmelu je živio u 13. pustinjak i treći po redu poglavar karmelskoga reda, Šimun Stock (umro 1265. u Bordeaux). Šimun je odlučio na čast BD Marije obući na sebe škapular kao trajni znak prisutnosti Božje i odanosti Kristu Isusu.

Karmelićani su od svojih početaka od 1155. častili BD Mariju, ali njeno čašćenje razvilo se od vremena sv. Šimuna.

Nastanak karmelskog reda i čašćenje BD Marije

Ulaz u karmelski samostan na brdu Karmelu. Tu se nalazi Ilijina spilja i oltar Karmelske Gospe.

Odmah od početaka, u Kristovoj eri Karmel je bio mjesto gdje su se povlačili pojedinci u molitvu mnogi, meditaciju, razmišljanje. Nazivani su pustinjaci.

Bilo je tako i u 12. stoljeću. U 12. stoljeću pojedinci razbacani po spiljama Karmela odlučili su se ujediniti u

zajednicu i živjeti po pravilima. Skupinu pustinjaka 1155. sakupio je Bertold iz Kalabrije, osnovao zajednicu i nazvao je po brdu Karmelu „karmelićani“.

Uz karmelićane vezan je i nastanak čašćenja BD Marije kao „Karmelske Gospe“ ili „Gospe karmelske“.

U povijesti su bile dobro razvijene bratovštine karmelskog reda. U njima su se nalazili i mnogi svjetovni i crkveni odličnici. Sve su te bratovštine, skupa s karmelskim redom, u znak zahvalnosti za zaštitu Presvete Djevice slavile blagdan BD Marije

Gospa Karmelska

BD Marija predaj
škapular sv. Šimunu
Stocku.

Kako je došlo do čašćenja BD Marije kao Gospe karmelske? Na Karmelu je živio u 13. poznatiji karmelićanin, pustinjač Šimun Stock (umro 1265 u Bordeaux). Šimun je odlučio na čast BD Marije obući na sebe škapular kao trajni znak prisutnosti Božje i odanosti Kristu Isusu.

Prema predaji Blažena Djevica ukazala se sv. Šimunu na brdu Karmelu, 16. srpnja 1251. Blažena Djevica mu se pokazala s škapularom u ruci, kao znakom posvete njezinoj majčinskoj zaštiti, po kojoj će ona biti njemu i svima koji ga budu nosili biti pomoć i uslišanje u molitvama.

U čast tome događaju slavi se blagdan Gospe karmelske i obično se posvećuju škapulari sa slikom Isusa i Marije, ili pak jednostavne sreberne medaljice.) Taj dan se slavi jedan od većih Marijinih blagdana.

Blagdan BD Marije – Karmelske Gospe započet u 13. stoljeću odobren je i službeno 1726. (Benedikt XIII) da se može slaviti u cijeloj Crkvi katoličkoj.

Vjernički puk u mnogim krajevima prihvatio je slavljenje i čašćenje BD Marije – Karmelske Gospe i mnogi rado nose njezine škapulare.

Ilija i Marija

Kipovi: desno Gospe karmelske;
lijevo naš kip proroka Ilije.

Primjer i nadahnuće Ilije Proroka i Bogorodice Marije potiče i nas na promicanje štovanja i čašćenja pravoga Boga, odbacivanje idolopoklonstva, praznovjerja. Potiču nas da ih i mi u župi Kruševo počnemo slaviti u zajedničkom srpanjskom slavlju.

Škapular

Kod redovnika, škapular je komad gornje odjeće. Ne nose ga svi redovnici. Sastavni je dio redovničke nošnje kod benediktinaca, cistercita, karmelicana...

Vjernici nose simbolični škapular. To je komadić platna koji najčešće na sebi ima naslikan Marijin i Isusov lik. Njega vjernici nose ispod odjeće. Mnogi umjesto platnenog škapulara nose medaljicu s Marijnim i Isusovim likom.

Karmelski škapular je odobren od Crkve i podržan kao vanjski pokazatelj ljubavi prema Mariji, sinovskog pouzdanja u nju i nasljedovanja njenog života.

Slika s Gospina škapulara

Škapular označava posebnu povezanost s BD Marijom. To je vanjski znak nasljedovanja Isusa poput Marije. To je znak otvorenosti za Boga, za njegovu volju. To je vanjski znak koji nas potiče da budemo bliski osobama u potrebi, koji nas potiče na molitvu

Pape su kroz povijest nosiocima karmelskoga škapulara podjeljivali mnoge oproste.

Molitve Gospi karmelskoj

Posve je razumljivo da postoje mnoge molitve posvećene u čast BD Mariji – Karmelskoj Gospi.

Među molitvama ističe se devetnica njoj u čast koja se ima kroz godinu, a posebno devet dana pred njezin blagdan.